

флѣ, sle-слѣ», написание числительного «двенатцать». К тому же в тексте отсутствует буква, обозначающая фрикативный звук «г» («h»).

6. Утцюзинна, газдуство и прошлост южнокарпатських русинувь. Написау едень сокрыницький сирохмань [репринт 125×185 мм], Nyfregyháza, 2000. 104 + 38 с.

Последнее издание в этой серии знакомит широкого читателя с одним из самых значительных литературных памятников XX века, написанных на живом народном языке подкарпатских русин. Автор памятника видный венгерский и русинский ученый-славист, академик Венгерской Академии Наук Антоний Годинка. Издание 1923 г. безусловно заинтересует всех, кто интересуется историей русин, в частности тех, кто исследует процессы сознательного и последовательного формирования русинского литературного языка на основе живых народных говоров, активным сторонником чего и выступал большой патриот и знаток родного края Антоний Годинка. Как пишут в предисловии ее нынешние издатели, книга, переведенная с русинского и изданная в Будапеште, Лондоне, Париже..., «палена, нищена, замовчована, днись встає, як фенікс из попіля, жебы учити нас честовати каждый народ, ёго самобытну культуру, ёго історію». В послесловии к изданию читателя могут ознакомить с личностью крупного ученого, его научной деятельностью. Этому будут способствовать и материалы приложения: список рукописей Антония Годинки, хранящихся в Венгерской Академии Наук и одна из его работ «Отвореный листь султана Баязита II о мирѣ его съ Владиславомъ корольомъ угорськимъ и чешськимъ р. 1498», напечатанная в Загребе в конце 20-ых годов.

Mezinárodní vědecká konference CESTOVNÍ RUCH '99 v Ostravě

Katedra rusistiky na Filozofické fakultě Ostravské univerzity, nyní oddělení Katedry slavistiky, se v posledním desetiletí stala již uznávaným centrem výzkumu teoretických i praktických otázek uplatnění rusistiky v obchodně-podnikatelské oblasti. Důkazem úspěšného rozvoje této disciplíny je – kromě zřízení a realizace řádného bakalářského studia pro přípravu odborníků obchodně-podnikatelského zaměření – to, že kolektiv rusistů uspořádal za průbojného a činorodého vedení doc. PhDr. Květuše Lepilové, CSc., vedoucí katedry, v letech 1993–1998 šest zdařilých konferencí s mezinárodní účastí na téma „Russkij jazyk v sfere biznesa“ (referovali jsme o nich v tomto časopise již třikrát, sr. OS 3/1993, č. 4, s. 45; OS 7/1997, č. 2, s. 46; OS 8/1998, č. 45); bylo dále vydáno několik monografií, slovníků, učebnic a řada statí z pera autorů prof. R. Zimka, doc. K. Lepilové, doc. M. Vavřečky, dr. B. Rudincové, dr. M. Hrdličky, dr. Z. Nedomové a dalších – to vše s podporou několika grantů na rozvoj výzkumné i pedagogické činnosti.

Nejnovější položkou v řadě těchto významných počínů je mezinárodní vědecká konference CESTOVNÍ RUCH '99 (TURBIZNES '99), která byla tentokrát pod záštitou rektora Ostravské univerzity prof. J. Močkoře organizována v součinnosti s Ekonomickou fakultou Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava ve dnech 28.–29. 9. 1999. Konference byla určena rozvoji moderních tendencí podnikatelské a interpersonální komunikace v současném cestovním ruchu, a to na bázi výchovy ekonomů, překladatelů a tlumočnicků. Z tohoto poměrně širokého repertoáru problémů byla otázkám spjatým s cizojazyčnou řečovou komunikací věnována sekce B (rozdělená na část rusistickou a anglistickou).

Jednání rusistů zahájila doc. K. Lepilová, která připomněla tradice pořádání konferencí s touto tematikou a nastínila perspektivy řešení otázek cizojazyčné komunikace v oblasti cestovního ruchu („turbiznes“). Hlavním tématem jednání byla úloha verbální i neverbální komunikace ve vztahu k účastníkům turistického ruchu, sociolingvistické a psycholingvistické problémy výzkumu komunikace a výuky pracovníků v turistickém ruchu – překladatelů, tlumočnicků, průvodců.

Referáty tří ruských účastnic konference se vyznačovaly vzájemně příbuznou tematikou: doc. T. V. Kozlova (Moskva) ukázala, že je při výcviku řečové komunikace radno věnovat pozornost překonávání různých projevů konfliktnosti ve volbě lexikálních a gramatických prostředků, intonačních schémat apod. T. L. Arefjeva (Moskva) se zaměřila na skryté i otevřené formy jazykové agresivity a na způsoby jejich odstranění; O. S. Issers (Omsk) pak v referátu zpracovaném společně s N. A. Kuzminovou poukázala na nutnost výzkumu situací ohrožujících vzájemné vztahy komunikantů a na nezbytnost volby náležitě komunikativní taktiky, která je jedním z ukazatelů profesionální kompetence pracovníka cestovního ruchu.

Prof. R. Zimek (Ostrava) podal charakteristiku profilu průvodce turistů, jehož činnost vyžaduje nejen dobrou znalost jazyka a pracovního prostředí, ale i schopnost orientace v situacích vyplývajících z kulturních a psychologických rozdílů mezi příslušníky různých národů. Problémem průvodcovské činnosti se zabýval i doc. M. Vavrečka (Ostrava), jehož referát byl zaměřen na komunikativní bariéry v řeči průvodce. Ty vyplývají převážně z mezijazykové i vnitrojazykové interference, ale lze je překonávat náležitou komunikativní strategií, zasluhující proto příslušné místo ve studijních programech. Na nezbytnost respektovat rozdíly v recepci stejného textu příslušníky různých kultur poukázal dr. M. Hrdlička (Ostrava): orientace na cizojazyčného recipienta s odlišným kulturním zázemím vyžaduje často různé transformace textu, modifikující jeho obsahovou stránku. Rozdíly mezi ruštinou a češtinou vyplývající z větší výrazové lakoničnosti ruštiny zachytil ve svém referátě prof. S. Žaža (Brno).

Údaje o současné situaci ve výuce ruštiny a o tendencích na trhu tlumočení v ČR v souvislosti s přípravou na vstup do EU podala doc. I. Čerňková (Praha). Pozitivně hodnotila skutečnost, že se zvyšuje počet škol s výukou ruštiny (v současné době se v ČR vyučuje ruštině na 84 gymnáziích). Dr. E. Zelenická (Nitra) seznámila účastníky se situací ve výuce ruštiny v SR a zdůraznila nutnost lingvistického zpracování učebnic z oblasti infrastruktury cestovního ruchu. Vystoupení doc. F. Witkowské-Lewické a B. Dereně (Opole) bylo věnováno konfrontaci reklamních sloganů ruských, polských a německých cestovních kancelářů. Dr. J. Ottová (Liptovský Mikuláš) zaměř-

řila svůj referát na charakteristiku současných „nových Rusů“ jako turistů v Tatrách a souvisící s tím inovační procesy v ruštině.

Dr. B. Rudincová (Ostrava) podrobila kritice příručku „Putevoditel“ po Karlovým Varam“, která byla přeložena neodborníky z češtiny a obsahuje řadu hrubých chyb lexikálních, gramatických i pravopisných, vzniklých nekompetencí překladatelů. Dr. I. Ruberová (Karviná) naproti tomu kladně posoudila ruskou učebnici „Biznes-kurs dlja delovych ljudej“, vhodnou pro přípravu překladatelů v oblasti ekonomiky, obchodu a služeb.

Dr. Z. Nedomová (Ostrava) charakterizovala stylovou různorodost textů cestovních příruček a podrobně analyzovala, jakými způsoby se v nich vyjadřuje pojem neurčitého množství. Mgr. M. Rykovská (Plzeň) upozornila ve svém vystoupení na obtíže, které působí převádění cizojazyčných názvů (českých, německých, latinských a českých) do ruštiny. Podobná tematika zaujala i Mgr. V. Severu (Ostrava), který informoval o podobě německých toponym v ruštině.

Plodné jednání bylo zakončeno formulací závěrů, na nichž se všichni účastníci konference shodli:

Výzkum a výuku podnikatelské řečové komunikace je žádoucí zaměřit interdisciplinárně, v kontextu sociolingvistickém a psycholingvistickém: zkoumat psychologickou taktiku řečové komunikace, verbální i neverbální prostředky odstraňování konfliktů a jiných negativních jevů v komunikaci apod. Těmto cílům je třeba přizpůsobovat jak postupy na elementární úrovni, tak v intenzivních formách výuky a respektovat specifické podmínky kurzů pro průvodce a pracovníky služeb. Uvedené otázky je radno řešit v těsné součinnosti českých a zahraničních rusistů, spočívající ve výměně zkušeností, materiálů a jejich vzájemném recenzování a také ve vytváření společných pracovních skupin a autorských kolektivů.

Součástí konference byl – jako ostatně vždy – i pozoruhodný kulturní program a exkurze, tentokrát historickou tramvají po Ostravě a okolí.

Dvoudenní konferenční jednání spolu s celkovými výsledky práce ostravských rusistů přineslo nejen nový důkaz o životnosti a perspektivnosti zaměření studia ruštiny na uvedenou sféru a o manažerských a organizačních schopnostech pořadatelů konference, ale bylo i potvrzením toho, že činnost a výzkumné záměry ostravské rusistiky znamenají cenný přínos k obecnější lingvistické problematice.

Stanislav Žaža

Gramatika v současné lingvodidaktice

Dne 20. října 1999 uspořádala katedra ruštiny a francouzštiny Pedagogické fakulty Západočeské univerzity v Plzni jednodenní pracovní seminář na téma *Gramatika v současné lingvodidaktice*, věnovaný pětasedmdesátinám předního představitele české rusistiky **doc. PhDr. Bedřicha Česala, CSc.**

Pracovní zasedání zahájila vedoucí katedry **PhDr. Ema Vyčichlová, CSc.** Ve svém vystoupení se pokusila přiblížit přítomným jubilatovu osobnost, neboť zaujímá